ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ З БІОЛОГІЇ: ПОТРІБНО ЧИ НІ?

Голояд В. В., Жирська Г. Я.

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Сьогодні загальна середня освіта передбачає формування відповідальної особистості, здатної до самоосвіти й саморозвитку, яка вміє критично мислити, опрацьовувати різноманітну інформацію, використовувати набуті компетентності для творчого розв'язання різноманітних проблем [1]. Сьогодення висуває й інші вимоги до учнів старшої школи, зокрема, вміння спілкуватися в умовах діалогу і полілогу, за обмеженого часу чітко формулювати та висловлювати власну думку, приймати рішення у нестандартних ситуаціях, мати загальні підходи до застосування знань тощо. Тому нині перед педагогічною громадськістю України гостро постало питання вдосконалення освітнього процесу та підготовки відповідних педагогічних кадрів для успішного формування у здобувачів освіти соціальних навичок.

Вирішення завдань, що зумовлені викликами сучасності, може інтерактивне навчання. Термін «інтерактивний» прийшов до нас з англійської мови і має значення «взаємодіючий». Інтерактивне навчання – це перш за все діалогове навчання, в ході якого здійснюється взаємодія вчителя та учня. Сутність інтерактивного навчання полягає в тому, що освітній процес відбувається за умов постійної, активної взаємодії всіх учнів [2, с. 278]. Тобто це співнавчання та взаємонавчання (колективне, групове навчання у співпраці). Як свідчить практика, під час переходу до інтерактивних форм навчання змінюється, насамперед, ставлення дітей до предмета, приводиться в дію основний закон засвоєння знань: сприйняття – осмислення – запам'ятовування – практичне застосування.

Ефективність засвоєння компетенцій (системи знань, умінь та навичок) залежить від активності учасників процесу навчання.

Успішність зростає, коли учень не просто прослуховує матеріал, а й сам активно працює – намагається знайти логічне пояснення того чи іншого явища. Ось це і є найголовніша мета інтерактивного навчання. Набагато важливіше навчити учнів мислити, аналізувати, робити висновки, ніж просто розповісти їм новий матеріал. Майже 2,5 тис років тому видатний мислитель Конфуцій сказав: «Те, що я чую, я забуваю. Те, що я бачу, я пам'ятаю. Те, що я роблю, я розумію». Ці три прості твердження обґрунтовують необхідність залучення усіх сенсорних систем і використання активних методів навчання [3, с. 12]. Крім цього, важливо не лише засвоїти теоретичні і практичні аспекти змісту навчального матеріалу, але й сформувати певні ставлення до них, що саме і реалізується шляхом застосування інтерактивних методів і прийомів навчання.

Перевагою інтерактивних методів навчання перш за все є підвищення коефіцієнта корисної дії процесу засвоєння інформації. За даними американських вчених, під час монологічного викладу інформації (лекції, розповіді) учень засвоює лише 5% матеріалу, під час самостійного читання – 10%, роботи з відео, аудіоматеріалами – 20%, під час демонстрування – 30%, під час дискусії – 50%, під час практики – 75%, а коли учень навчає інших чи відразу застосовує знання – 90% [4, с. 6]. Як бачимо, відносно пасивні методи навчання (коли учень лише сприймає та відтворює інформацію) мають на порядок (в 5-10 разів!) нижчу ефективність, ніж активні та інтерактивні. Зважаючи на зазначене, можна, дещо змінивши слова великого китайського педагога, сформулювати кредо інтерактивного навчання: «Те, що я чую, я забуваю. Те, що я бачу й чую, я трохи пам'ятаю. Те, що я чую, бачу й обговорюю, я починаю розуміти. Коли я чую, бачу, обговорюю й роблю, я набуваю знань і навичок. Коли я передаю знання іншим, я стаю майстром».

Загалом, інтерактивне навчання дає змогу наблизити навчання здобувачів освіти до нового, особистісно-зорієнтованого рівня. Майбутній педагог повинен усвідомити, що набагато важливіше організувати активне навчання, ніж просто розповісти інформацію. Хоча останній метод простіший, доступніший і, безумовно, швидший. Ви можете швидко повідомити учням те, що вони повинні знати, але будьте певні,

вони забудуть це дуже швидко. Використання інтерактивного навчання дає можливість для фахового росту учителів, для удосконалення себе, для навчання разом з учнями. Це особливо спостерігається під час роботи з цифровими технологіями, в яких сучасні школярі часто орієнтуються краще за своїх педагогів. Але вже після кількох старанно підготовлених уроків на основі застосування інтерактивних технологій вчитель зможе відчути, як змінилося ставлення учнів до нього та навчального предмета. Також покращиться атмосфера у класі, що послужить додатковим стимулом для педагогів та здобувачів освіти до роботи з інтерактивними технологіями.

Список використаних джерел

1. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.mon.gov.ua/ua/oftenrequested/state-standards/.
2. Загальна методика навчання біології: [навч. посібник] / І. В. Мороз та ін.; за ред. І. В. Мороза. К.: Либідь, 2006. 592 с.
3. Пометун О.І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. К.: АСК, 2005. 221 с.
4. Постоловський Р., Віннічук М. Сучасній освіті – нові педагогічні технології. *Нова педагогічна думка*. 2004. №3. С. 5-12.

СУЧАСНИЙ УРОК З ВИВЧЕННЯ ПРИРОДНИЧИХ НАУК В УМОВАХ СТАНОВЛЕННЯ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Висоцька М. В., Степанюк А. В.

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Державна політика України у сфері освіти визначала й визначає актуальні питання щодо освіти дитини, її інтелектуально-духовного розвитку, формування світогляду, етичних і естетичних принципів та ідеалів тощо. Проте сьогодні спостерігається тенденція щодо регресу виховання, визначення навчання більш пріоритетним у порівнянні з вихованням, домінування інтелектуальної складової над виховною. Серед